

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

O nezavisnih.

G. Emil Štefanovič, bivši urednik komunističnih Delavskih Novic, nam piše. Ne zdi se nam napačno, če objavimo ta dopis. Zakaj bi mu ne dali prilike, da pove še kaj drugega, ne samo tisto, kar je povedal v brošuri o svojem protikomunističnem delovanju kot vojaški ataše na Dunaju in kar je kot urednik »Delavskih Novic« potem dolgo pripovedoval o svojem zakomunističnem delovanju. Dopis se glasi:

Čenjeni s. urednik! Izvolite priobčiti z ozirom na dopis »Boj za Trbovlje«, ki je izšel v Vašem cenj. listu, resnici na ljubo sledeči popravek: Glede moje politične pripadnosti ugotavljam, da nisem bil do danes nikoli pristaš kake politične stranke in imam v tem pogledu popolnoma proste roke. Prav tako nisem nikoli voditelj delavskih mas, pač pa sem, ko je izšel zakon o zaščiti države, ko je bilo delavstvo prepuščeno samemu sebi, ker so bili njegovi voditelji odsotni v inozemstvu, se zavzemal za delavstvo, ki je bilo preganjano po večini brez vsake zakonske podlage po ječah in internacijah. To delo sem opravljal kot človek, ki se zavzema za tistega trpina, ki si prepuščen samemu sebi radi vladajočih razmer in nepoznavanja zakonov, ne more sam pomagati. Tistega pa, ki bi hotel nezavisne strokovne organizacije iskoriščati kot gospodarske organizacije v svoje politične svrhe in bi se pregrešil proti principu nezavisnosti, sem prepričan, bi delavske mase odvrgele kot škodljivca njihove najprimitivnejše gospodarske zaščite. Trst, 29. dec. 1922. Emil Štefanovič, l. r.

Predvsem ima popolnoma proste roke in je torej politično še nepopisan list. Če vstopi jutri v radikalne vrste — ali pa kam drugam, to je vseeno — bo lahko vstopil kot politična devica, ali pa bo lahko trdil, da je radikalec že od rojstva. Tudi dr. Šusteršič tako!

Da ni voditelj delavskih mas, to mu radi verujemo, pa to ni njegova zasluga, to zaslugo pripisujemo delavskim masam samim. — Njegovo človekoljubje do trpinov je vredno pohvale, samo bolj bi se podalo kakemu klerikalcu in pa tudi malo prej bi se moralo pokazati, recimo, že na Dunaju. Tam so bili isti trojni preganjani od vojaškega atašeja, pa tiste internacije tudi niso bile utemeljene v zakonu. Torej je to človekoljubje zelo podobno narodno-socialnemu. Narodni socialci so glasovali najprej za zakone proti komunistom, potem so pa človekoljubno govorili proti tem zakonom. Sicer se nam tudi zdi, da začenjajo delavske mase razumevati socialistično zahtevo po človeških pravicah in da čim dalje bolj odločno odklanjajo človekoljubne milosti. Kajti le tako postane varne pred atašeji in pred voditelji obenem. Takrat zanje ne bo nič hudega, če bodo prepuščene »samemu sebi«: če poide par voditeljev v tujino, si ne bodo iskale drugih med vojaškimi atašeji, ampak bodo na voditeljska mesta stopili sodrugi, ki so se pri organizacijskem delu naučili ne le poslušati ampak tudi voditi. Še celo pri vojakih, kjer spoštujejo samo zvezde, pameti pa nič, še celo tam smo

videli, da starejši navadni vojaki več znajo nego mlečnozobi kadeti. Rekrut je pač rekrut tudi takrat, če ima zvezde na šite.

Kadar bodo delavske mase vse to dobro razumele in se po tem tudi ravnale, takrat se bo tudi konec Štefanovičevega dopisa izpolnil vselej pravočasno, ne šele po prejetih batinah.

Toliko o preteklosti. V bodočnosti na bodo morali delavci imeti enotno fronto in bodo tudi duševni delavci to fronto priznavali in zanjo delali, če ne bodo hoteli trpeti. Za to bodočnost svetujemo, naj se nikar nihče ne pripravlja z deviško čistostjo. Posebno naj pa te čistosti ne skriva pod plašč nezavisnosti. Nezavisen je razum, neumnost je pa vselej zavisna od razuma. Tako pri posameznikih. Pri organizacijah pa nezavisnosti ni za nikogar, vsi morajo biti zavisni od organizacije, od skupnosti, kajti le take organizacije zaslužijo ime organizacije. Če vlada voditelj, vlada čredi, ne organizaciji. Če pa čredi rečeš »nezavisna«, bodo verjeli samo backi, razumni ljudje vedo, da je zavisna vsa čreda od pastirja, pastir pa od gospodarja.

Razredni boj nezavisnih.

Pri nas imamo raznovrstna naziranja o razrednem boju, da niti ne govorimo o narodnih reševalcih in krščanskih »boljševikih«, katerih razredni boj je — delavstvu pesek v oči, kapitalu pa — poklon. Ker ti še vedno rogovilijski s svojimi frazami med delavskimi vrstami, je njihovo »rogoviljenje« dokaz, da se delavstvo še ne zaveda pomena razrednega boja in da si ne zna usmeriti poti, po kateri bi moralo korakati.

Pa vse kaj drugega je z najnovejšo strujo razrednega boja — s komunistično »nezavisno« nepomirljivo klasno borbo. Ti kot najčistejša avantgarda nepomirljivega razrednega boja, ki hočejo človeško družbo preobrniti čez noč, ki so zavrgli marksistično načelo razrednega boja, ki so s svojim demagoštvom razbili delavski pokret, so omogočili, da je začel kapitalizem zopet ofenzivno nastopati. Oni so to zakrivali, ki kriče zdaj dan za dnem po enotni fronti kakor žid na trgu. Oni, ki očitajo socialistom bratstvo z meščanskimi strankami in izdajstvo nad proletariatom, so sami najponižnejši klečepalci pred svojimi vzvišenimi gospodi kapitalisti. Če jih povabi kapitalist milostno na kakšno pojedino, kjer donijo napitnice, pridejo ti predstavniki »nepomirljive klasne borbe« kakor po-božne ovčice k svojemu pastirju.

Pa ne samo to! Spozabijo se celo tako daleč, da pridejo na »slavnost« 40-letnega trpljenja delavca rudarja, katerega ravnatelj podjetja milostno povabi na večerjo, češ, 40 let si garal in trpel za nas, najej se enkrat in napij, saj dolgo

Izhaja razen pondeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 12 Din, za inozemstvo 22 Din. Oglaš: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne proste.

tako ne boš več. Da pa izgleda cela ceremonija nekoliko lepše, je treba povabiti tudi nekaj zvestih ravnateljevih oprod — pardon, zaupnikov nepomirljivega razrednega boja »nezavisnih« — ki se slavnosti tudi brezpogojno udeleže. Pri tej zabavi se nasprotstva med kapitalizmom in nepomirljivim razrednim bojem izravnavajo tako silno, da ravnatelj, ko se eden med blagodarjenci spomni, da mora iti na delu, temu milostno zašepeče na uho, naj še kar ostane v njegovi družbi, zamuda delovnega časa bo itak plačana, in nato — hvaležen pogled — razrednega boja je konec!

Na gotove voditelje nepomirljivega razrednega boja so postali ljubosumni celo že vrabci na strehah zagorskih hiš. Posamezne in dolgotrajne avdijence teh voditeljev pri g. ravnatelju so v hudem naspotju z Leninovimi 21 psalmi nepomirljive klasne borbe. Čudna so pota razrednega boja »nezavisnih«, pravi ki-sovski vsevedež, črni rudar.

Nekaj o ogrskih socialistih

Madjarska socialistična stranka je sklicala na božične praznike prvič po vojni svoj redni strankin zbor. Sklicala je pač strankin zbor tudi že avgusta 1919, vendar pa takrat skupno s komunisti. In še drugi razlogi so bili, da takratni kongres ni uspel: Rumuni so imeli zasedeno skoro celo deželo in kolikor je niso strahovali ti, so jo Horthyve bande, ki so bile takrat že zelo močne. Tudi niso mogle poslati organizacije redno izvoljenih delegatov, temveč so se kongresa udeležili le najbolj neustrašeni zaupniki, ki niso mogli skleniti drugega nego najpotrebnejše: novo upostavitev stranke.

Redni kongres bi se bil moral vršiti že lansko leto, pa ga je prepovedala policija. Ker je pa pri zadnjih parlamentarnih volitvah izšla socialistična stranka kot najmočnejša opozicijska stranka iz volilnega boja, ji letos Horthyeva policija kongresa ni mogla več prepovedati.

Koliko članov ima socialistična stranka na Ogrskem, strankino vodstvo ni moglo ugotoviti. Vsekakor pa je številčno zelo napredovala, kar se da posneti iz sledečih podatkov: oficialno strankino glasilo »Nepszava« ima dvakrat toliko naklade kakor pred vojno. Organizacije v Budimpešti so plačale l. 1920. 24.495 K strankinega davka, l. 1921. skoro isto vsoto, letos pa že 261 tisoč 747 K. (100 ogrskih kron = približno 16 jugoslovanskih.) Kljub temu, da je od l. 1920. do letos vrednost ogrske krone silno padla, dokazujejo te vsote vendar, da je število članov silno naraslo. Strankino tajništvo je prejelo letos 2.337.378 K proti 1.049.226 K v lanskem letu. V volilnem boju je izdala

stranka nad 10 milj. K, razdelila 5 milj. 961.354 letakov in imela 661 volilnih shodov.

Kongres je moral razpravljati pred vsem o zaprtih in interniranih sodrugih. Razmere na Ogrskem so take, da ni bil opozorjen nanje samo svetovni proletarijat, temveč so opozarjali nanje celo Društvo narodov. O njih so na kongresu tudi največ govorili in ne samo domači delegati, temveč ostro so kritizirali ogrske razmere tudi inozemski delegati: Adolf Braun za nemško, Vandervelde za belgijsko in Mina Bang za dansko socialistično stranko. Kongres je sprejel z velikim odobravanjem resolucijo, ki zahteva na Ogrskem splošno osvoboditev vseh političnih obsojencev in internirancev.

Politične vesti.

+ Radikalna stranka v Sloveniji bo postavila za Slovenijo kompromisno listo, katere nosilec bo baje dr. Šusteršič. Radikalci računajo, da se bo njihovi listi pridružila »Jugoslov. zajednica«.

+ Pašić se še vedno pogaja z muslimani za vstop v vlado. Njegove obljube bo reševal te dni glavni odbor muslimanske stranke.

+ Fašistovska vlada v Italiji bo zopet uvedla v šole religiozni poduk. Vse šole bodo dobile v najkrajšem času razpela, mladina pa bo morala vneto zahajati v cerkev. Fašizem se je izkazal kot velik prijatelj klerikalizma. Že ve, zakaj da je to potrebno.

+ Laški vladni listi zahtevajo, naj odgovori laška vlada na jugoslovanska izzivanja (!!) s prepovedjo uvoza laškega manufakturnega blaga ter da naj prepove uvoz jugoslovanskih artiklov.

+ Potovanje avstrijskega zveznega kanclerja v Budimpešto je izzvalo veliko skrb, ker je upravičen sum, da je odpotoval v svrhu dogovorov, ki se vrše že nekaj časa med Avstrijo, Madžarsko in Italijo.

+ Avstrijsko socialistično časopisje najodločnejše obsoja kanclerjevo potovanje v Budimpešto, ker pomeni njegovo potovanje najstop najhujše reakcije v Avstriji.

+ V Varšavi je sodišče 30. decembra izreklo razsodbo, s katero je obsodilo na smrt slikarja Niewiadovskega, ki je ustrelil predsednika poljske republike. Obtoženec je izjavil, da ni imel namena umoriti Narutowicza, kakš pa maršala Pilsudskega, kakor hitro pa je izvedel, da maršal Pilsudski ne prihaja vpoštev kot predsednik, jo sklenil umoriti Narutowicza kar se je tudi zgodilo.

+ Zavezniški vrhovni svet je nastopil pri madžarski vladi proti madžarskemu državnemu grbu, ker ne odgovarja določbam mirovne pogodbe. V grbu so namreč še vedno označeni nekateri deli bivše avstro-ogrske monarhije kot deli Madžarske.

+ Uredništvo francoskega komunističnega lista »Humanite« je sestavilo odbor sestoječ iz Amadeja Dunoisa, Rasmerja in Reunauda, ki bo izvedel odredbe moskovske internacionale, o katerih smo poročali pred kratkim. Cela vrsta urednikov in sotrudnikov je še pred imenovanjem tega odbora stopila iz uredništva. Gledališki kritik Georges Pioch, urednik Paul Losi in slikar Gassier so ravnotako stopili iz uredništva.

Dnevne vesti.

Pobrigajte se za svoje pravice! Reklamacijska doba pri predstojajočih državnoborskih volitvah poteče že dne 6. januarja 1923. Rok je kratek. Zaupniki naj se torej pobrigajo da bodo vpisani vsi naši upravičeni volilci, pazijo naj pa tudi na to, da ne bo vpisan kak neupravičen volilec.

Nasprotniki nam odvzemajo največ volilcev s tem, da jih izpuste nam nasprotni župani iz volilnega imenika, ali pa da jih izreklamirajo, vpišejo pa svoje ljudi v imenike, ki nimajo volilne pravice. Ko poteče reklamacijska doba, torej 6. januarja, ne moreš vložiti nobene reklamacije več. Samo pritožiš se še lahko zoper neugodno rešeno reklamacijo!

Torej vsi takoj na reklamacijsko delo!

Če česa ne razumeš, vprašaj sodruga, ki te stvari bolje pozna, obrni se takoj za pojasnilo na svojo okrožno ali pa pokrajinsko tajništvo SSJ in KDZ v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6, za pisma poštni predal 168. Tja naznani tudi vse nepravilnosti, ki jih zagreše župani ali občinski odborniki, da izvršijo tozadevne pritožbe.

Socialistični volilni odbori naj tudi poskrbijo, da bodo imeli prepise volilnih imenikov, ker je s tem poslovanje mnogo olajšano.

Točnejša navodila smo priobčili v zadnjem »Ljudskem Glasu«. (Naprejštev. 292.). Nadaljevanje sledi v prihodnji številki »Ljudskega Glasu«.

Generalni izseljeniški komisariat v Zagrebu je začel izdajati izseljeniške predpise. Doslej je izšel prvi zvezek, ki vsebuje zakon o izseljevanju, pravilnik o izvrševanju zakona o izseljevanju in pravilnik o ustroju generalnega izseljeniškega komisarijata kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Ta zvezek se lahko naroči za ceno 10 Din pri generalnem izseljeniškem komisarijatu v Zagrebu, Kamenita ulica št. 10.

»Jugoslavija«, glasilo narodnosocialistične stranke, je z 31. decembrom 1922 prenehala izhajati. Zato pa bo izhajala »Nova Pravda« v povečanem obsegu.

V Splitu so 30. decembra aretirali finančnega pripravnika Stevana Suića, ki je vrgel bombo v upravništvo »Nove Dobe«. Bomba je ubila eno uradnico, več uradnikov pa smrtno ranila. Suić je podal pred preiskovalnim sodnikom izjavo, da se je hotel maščevati zaradi neke notice v listu »Život«. Bomba je vrgel pomotoma v upravništvo »Nove Dobe«.

Delavci! kupujte čevlje samo z znamko »Peko« domačih tovarov Peter Kozina & Ko., Tržič, ki so najboljši in najcenejši in ker s tem pomagate k zaslužku lastnih sodrugov. Glavna zaloga na drobno in debelo, Ljubljana, Breg 20.

Ljubljana.

Vse posle krajevnne državne zaščite dece za mesto Ljubljano je prevzel mestni magistrat v Ljubljani, kjer se je ustanovila istočasno pri socialnem referatu mestna zaščita dece. Stranke se naj v teh zadevah obračajo na socialni referat mestnega magistrata.

Društvo uradništva denarnih zavodov Slovenije v Ljubljani bo imelo svoj redni občni zbor dne 12. januarja 1923 ob 8. zvečer v društvenih prostorih suteran Jadranske banke. V slučaju nesklepčno-

sti se bo vršil pol ure pozneje na istem mestu občni zbor, sklepčen ob vsakem številu navzočih članov. Dnevni red običajen.

Iz stranke.

Seja Pokrajinskega odbora SSJ in KDZ se bo vršila pred strankinim zborom v petek, 5. t. m. ob 17. v Celju (hotel »Pri Zamorcu«).

Skupna odborova seja krajevnne pol. organizacije Ljubljana in Spodnja Šiška se bo vršila zopet danes, v torek, 2. januarja ob 20. v upravi »Napreja«. Udeležba dolžnost. Dnevni red nujen. — Predsednik.

Informacijski krožek se bo sešel danes, 2. januarja ob običajni uri.

Iz strok. gibanja.

V četrtek, 4. t. m. takoj po delu se bo vršila seja Centralneg odbora kovinarjev v društvenih prostorih v Šelenburgovi ulici 6, II. nadstr.

KOVINARJI, POZOR!

Razmere, ki vladajo zadnje čase v Strojnih tovarnah in livarnah d. d. (obrti Samassa, Tönnies in Žabkar) v Ljubljani, nas siliijo, da proglasimo za te obrate zapor.

Opozarjamo vse kovinarje, da naj ne iščejo službe v teh tovarnah, dokler ne lavimo, da so se razmere zboljšale.

Prosimo vse delavske časopise za donatis.

Odbor podružnice ljubljanskih kovinarjev.

V Celju se nahaja urad, ki nosi naslov »Inspekcija dela«. Vodja tega državnega urada je g. inž. Alfred Dejak. Ta gospod je glasom Uradnega lista premeščen v Ljubljano za inspektorja, ker se namerava Inspekcija dela v Celju ukiniti. Najbrže so nekateri gospodje demokratskega kalibra smatrali Inspekcijo dela v Celju za nepotrebno. Sedaj pa slišimo govoriti, da so se gospodje okrog Zveze industrijev zainteresirali za inspekcijo dela v Celju oziroma za gospoda inspektorja Dejaka ter da so izposlovali, da ostane g. Dejak še dalje inspektor v Celju. Ker je Inspekcija dela v prvi vrsti poklicana, da štiti delavske interese, je značilno, da se gospodje industrialci trudijo, da ostane urad v Celju. Gospod inspektor sam je bil nekaj dni v Beogradu, baje pri ministrstvu ter je dosegel, da bo še ostal v Celju. Mi smo naše stališče že večkrat povedali vlistu in tudi kakouraduje g. Dejak, Bilo bi odveč pisati komentar, povedano naj bo gospodom pri ministrstvu, da takih inspektorjev, katere nam Zveza industrijev vsiljuje in za katere intervenira, mi ne maramo.

Celje. Cenjeni sodr. urednik! Povedati Vam moram, da je imelo odprto pismo, priobčeno v »Napreju« št. 288. od sodr. Leskoška sijajen uspeh. Gospod inženir Dejak (obrti nadzornik) je šel takoj v Westnovo tovarno, in sicer brez kolesa, reševat zadevo. Pustil si je po g. Adolfu Westnu poklicati zaupnike v pisarno. Gospod Westen bi bil prišel skoraj v zadrego, ko je poiskal zaupniško listo, na kateri je manjkalo 65% zaposlenih zaupnikov, ki so si vsled dolgotrajnega čakania na delo poiskali delo že drugod. Gospod Dejak ni vprašal, zakaj niso vsi zaupniki, ki so bili pred stavko pri Westnu zaposleni, sedaj nazaj sprejeti, da bi

izvrševali naloge po § 109. zakona o zaščiti delavcev. Gospod Westen si je pomagal iz zagate na ta način, da je poklical v pisarno: 4 stavkokaze, 1 kvartopirca, 2 neorganizirana delavca in samo 1 zaupnika. Stavkokazi so rekli, da delavci delajo prostovoljno po 9 ur na dan. Gospodu inspektorju je bila taka lažnjiva izjava bivših stavkokazov najbrže simpatična, ker si jo je pustil podpisati. Delavcem se že oči odpirajo ter pravijo, da naj gre vbodoče gospod inspektor govoriti v tovarno z delavci in ne z mošтром in v pisarni z stavkokazom. Pri izpraševanju pa da ni treba, da bi bil gospod Westen navzoč, potem se bo že izkazalo, da je bilo odprto pismo resnično. — Opazovalec.

KONGRES KOVINARJEV V ZAGREBU.

V Zagrebu se je vršil na božične praznike kongres kovinarjev, ki ga je sklicala uprava »Saveza metalcev (kovinarjev) Jugoslavije«. Na kongresu je bilo vsega skupaj 53 delegatov, in sicer od »Saveza metalcev« 19, od »Osrednjega društva kovinarjev« 20 ter od uprave »Saveza metalcev« 14. Skoro vsa razprava na kongresu se je sukala okoli vprašanja enotne organizacije na Hrvaškem, v Srbiji, Bosni itd., ker je tam kovinarska organizacija razbita v dve skupini: »levičarje« in »desničarje«. Tei enotni organizaciji naj bi se pridružili tudi kovinarji iz Slovenije. Glede prve točke je stal kongres na stališču, da je za enotno organizacijo treba podlage, ki bi bila dana v naslednjih točkah: 1. upoštevanje volje članstva, izražene na statuarično predpisanih forumih (kongresih itd.); 2. svobodno izražanje misli; 3. proporcionalno zastopstvo; 4. strankarska neodvisnost. Ta resolucija je bila soglasno sprejeta. Pri vprašanju priključitve kovinarjev pa se je o formi organizacije razvila burna razprava, ker so slovenski delegati zahtevali za posamezne pokrajine in podružnice čim širšo samoupravo. Ker ni prišlo do sporazuma, so delegati iz Slovenije predložili kongresu sledečo pismeno izjavo: Vsako zedinjenje je mogoče doseči le potem medsebojnega sporazuma in zaupanja. V to svrhu smo predlagali načrt, po katerem naj bi se zedinili vsi kovinarji Jugoslavije v enotno organizacijo, ki bi imela čim širšo samoupravo. Ta samouprava, ki jo zahtevamo, je zahteva novega modernega časa in brezpogojen postulat za ono demokracijo, ki je v proletarskih vrstah neobhodno potrebna. Zedinjenje smo pripravljali izvesti vedno in takoj, če bo forma organizacije taka, kot jo zahteva izkustvo novega časa. Do tedaj, da uvidijo to potrebo tudi kovinarski delavci ostalih pokrajin, ostanemo pri sklepih kongresa zedinjenja, ki se je vršil 1., 2., in 3. oktobra 1920 v Ljubljani. Kovinarske delavce širom Jugoslavije pa pozivamo, naj natančno premislijo načrt samouprave, ki smo ga podali in uverjeni smo, da bodo tudi oni našli kakor smo mi, da je ta predlog edini, ki more ustvariti enotno organizacijo kovinarskega proletariata, ki bi temeljila res na živem življenju in najširši demokraciji. Živela solidarnost kovinarjev Jugoslavije!

Vestnik Svobode.

Vsem sodrugom, ki streme za izobrazbo, naznanjamo, da se prične v Celju pod okriljem »Svobode« učni tečaj za mednarodni proletarski jezik »Esperanto«. Kdor se želi učiti tega vse-

važnega jezika, naj se v najkrajšem času zgleda v tajništvo ali pri s. Čebularju. — Pozivljamo odbor »Svobode« v Celju, da se redno udeležuje sej, ki se vrše po sklepu članskega zborovanja in zadnjega občnega zbora vsak petek ob sedmi uri zvečer v hotelu Balkan. Za dvig kulturne organizacije je potrebno tudi nekaj požrtvovanja in se je nad vse potrebno udeleževati rednih sej. — Vse člane »Svobode« v Celju opozarjamo, da tisti, ki še niso plačali svojih mesečnih prispevkov, to hitro store, da bo odbor lahko naredil svojo dolžnost, ter obračunal s centralo. Ne pozabite nikdar, ako hočete postati trezni ljudje, da morate imeti za to primerno podlago. Za to je edina podlaga izobrazba. Radi tega naj se, kdor še ni član kulturne organizacije »Svoboda« v Celju, nemudoma vpiše, kajti le v zdravih kulturnih organizacijah si pridobite pošteno in zdravo izobrazbo. — Knjižnica »Svobode« redno deluje in se dobe vsak dan knjige na razpolago, seveda proti vrnitvi. Sodrugi, zimski večeri so dolgi, ne porabite jih s samim staroverskim kramljanjem, pridite v našo knjižnico, tam dobite dobro počeno in razvedrilno knjigo, in čitajte! To je duševna hrana. Vse za družbo in napredek: To naj bi bil simbol delavstva. Za »Svobodo« v Celju Rudolf Čebular.

Gospodarstvo.

= Ljubljanski trg. Cene na trgu se niso v večji meri spremenile v zadnjem tednu. Popolno znižanje carine na izvoz bo brez dvoma zelo neugodno vplivalo na razvoj cen na domačem trgu, ker bomo popolnoma odvisni od izvozne konjunktura. Pri sedanjem slabem stanju našega denarja grozi domačemu trgu nov silen dražinski val z vsemi svojimi težkimi posledicami. Konsekvence najnovejše državne gospodarske politike so nepregledne. Brez dvoma se ne smemo udajati optimizmu. Hitri prehod iz enega ekstrema v drug ekstrem vpliva na razvoj našega gospodarstva in naše trgovine skrajno nepovoljno. Konsument si v danih prilikah absolutno ne more pomagati in leži rešitev edino v tem, da zahteva prejemke, ki odgovarjajo mesečnim tržnim cenam življenjskih potrebščin. Producent, ki ima v državi v primeri z drugimi sloji zelo ugoden položaj, naj z davki omogoči državni upravi, da plačuje svoj aparat človeško. Če se na eni strani pripusti popolnoma svoboden razvoj gospodarstva v vseh panogah, tedaj treba izvajati konsekvence, ki jih povzroča nastali položaj. Meso je na ljubljanskem trgu ostalo na prejšnji ceni, istotako še slanina. Cene živim prašičem so se dvignile na 80 do 85 K kilogram žive teže. Amerikanska mast 118 do 120 K, domača 130 do 140 K. Perutnine je na trgu malo, povpraševanje slabo radi zelo slabe kvalitete blaga. Divjačine na trgu ni, ker se izvozi. Ribji trg se je začel počasi razvijati. Povpraševanje je veliko, vendar teža je nujna potreba za stalno preskrbo z ribami pozimi in poleti. Mleko 14 K, jajce 7 do 8 K, bel kruh 28 K, črn 24 K. Špecerijsko blago se z poslabšanjem vrednosti našega denarja podražuje. Kava: Portoriko 230 K, Santos 192 kron, Rio 180 K, kristalni sladkor 74 K, v kockah 88 K, riž 46 K I. vrste, 36 K II. vrste, namizno olje 120 K, jedilno 96 K, moka (št. 0) 29 K, bela krušna moka 25 K, črna 22 K, kaša 25 K, ješprenj 26 K, otrobi 10 K, koruzna moka 18 K, oves 14.50 K, proso 14 K, koruza 14 K, fižol ribničan 16 K, prepeličar 17 K, čebula 20 do 22 K,

krompir 6 do 7 K. Premog trboveljski 150 K, m³ trdih drv 600 K, sladko seno 1000 K q, slama 700 K.

= Pred svetovno vojno je bilo število nezaposlenih neznatno. Po vojni pa se je to število izdatno dvignilo. Po poslednjih poročilih je v Angliji nezaposlenih okoli 2 milijona delavcev, v Italiji 800.000, v Češkoslovaški 267.000, na Poljskem in v Nemčiji po 200.000, v Švici 150.000, na Švedskem nad 100.000, na Danskem in v Belgiji po 100.000, na Norveškem 40.000. V vsej Evropi, ne všteti Rusije, je okoli 4 milijone delavcev nezaposlenih, t. j. šestkrat do osemkrat več nego pred vojno. V ameriških Zedinjenih državah je število nezaposlenih že prekoračilo 4 milijone. Na vsem svetu je nad 10 milijonov ljudi nezaposlenih, medtem ko jih je bilo pred vojno komaj do 2 milijona. Za leto 1921. je bilo na vsem svetu izplačanih podpor za okoli 10 milijard zlatih fran kov.

Kako slabo razumemo organizacijo!

Deset ljudi čaka na enajstega in ne more brez njega ničesar začeti. Enajsti to ve. Toda njegovo orodje je zarjavelo in mnogokrat so mu sodelavci že rekli, naj si ga očisti. Danes je začel čistiti, pri tem je opazil, da je marsikaj pokvarjeno in začel je tudi popravljati. Tako je imel dela za ves svoj prosti čas in ko je prišla ura skupnega dela, še ni bilo vse gotovo. V prepričanju, da dela dobro in koristno delo, je delal kar naprej. Sodelavci pa čakajo in nazadnje pošljejo ponj: »Kaj je? Delo stoji!« On se pa razjezi: »Ali ne veste, da delam tudi za vas?« Ej, vemo, prijatelji, toda zdajle ni čas za to in tudi če bi bil, bi nam bil moral povedati, da te ne bo in dati orodje, da najdemo drugega, ki bo delal namesto tebe! Nikakor ne smeš zadrževati skupnega dela. Oni pa še ni razumel, še ni šel delat, še so morali čakati nani. V takem slučaju se delavec do pravici lahko razjeze. Prej je manjkal morebiti zaradi pozabljenosti, ko so ga poklicali, bi moral takoj priznati svojo nerodnost in priti delat, ne pa, da skuša svojo nerodnost prikrivati s trmoglavim zatrevanjem, da je dobro mislil. Nič ne pomaga »dobro misliti«, storiti je treba svojo dolžnost. Mnogo je ljudi, ki vsak v svojem poklicu tako ali podobno greše proti organizaciji dela. Zato se nam tako slabo godi! Edino kapitalistični bič nas še prisili, da nastopimo svojo službo pravočasno, brez tega se še zdaj nismo navadili biti točni. Kakor za posamezne poklice, tako velja to tudi za strankine organizacije. Marsikak priden odbornik greši s tem, da dela kaj drugega namesto da bi delal tisto, kar je kot odbornik dolžan pravočasno storiti.

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Znižane
cene

pri

A. ŠINKOVIC nasl.
K. SOSS,

Ljubljana, Mestni trg 19.

Vse naročnike prosimo, da mesečno priloženo poštno položnico takoj izpolnijo, da dobimo pravočasno naročnino. — Reklamacije za list so poštne proste. — Pri izpremembi naslova naj se naznani

vedno prejšnji naslov. — Pri pošiljkih denarja prosimo vse zaupnike, naj navedejo na srednjem delu položnice opombo za kaj velja plačilo. n. pr.: naroč. »Najprej«. »Ljudski Glas« ali Soc. in v., in se-

rat, organizacija, koled, itd. Vse to potrebujemo zaradi točne evidence in obenem nam je prihranjeno iskanje, kam spada to in ono plačilo. — Upravništvo.

Upton Sinclair.

France Kremen.

9. nadalj.

(Po avtoriziranem prevodu Ivana Moleka.)

Tedaj šele se zave France.

»Kandidat je tukaj.«

Zopet so bili vsi sodrugi okrog njega.

»Kje? Kdaj je prišel? Kako?«

»Danes zjutraj je prišel.«

»In zakaj nas nisi obvestil?«

Zadnje vprašanje je zastavil sodrug dr. Medved, član sprejemnega odbora, in ostro je pogledal Franceta.

»Kandidat ni hotel, da bi ga kdo motil.«

»Tako torej! Rajši je hotel, da smo čakali na postaji in ostali v veri, da ga ne bo?«

France se je čutil krivega. Njegova prva dolžnost je bila, obvestiti sprejemni odbor, ne pa razburjati sodruge z novicami iz Nemčije. Drugega ni mogel povedati kakor vse od kraja, kako se je sešel s kandidatom v Tomovi restavraciji, kako je šel z njim na sprehod iz mesta, kako sta se kopala v reki in kako sta naposled izvedela vest o masakru nemških socialistov in kaj je dejal kandidat pod vplivom te vesti. Ubogi France je bil trdno prepričan, da je sodruge silno razveselil s svojo povestjo, in ko je na prihodnji seji lokalne organizacije dr. Medved potolkel neki njegov predlog, se mu niti še sanjalo ni, da se je sodrug dr. Medved maščeval nad njim, ker ga je on, mali strojnik, ponižal s tem, da se je prej srečal s kandidatom nego on, dr. Medved, prilično imovit zdravnik, ki je zahteval, da mu Kremen in celo kandidatje izkazujejo prednost, ker je stopil v socialistično gibanje iz golega človekoljubja in pri tem žrtvoval precej svojega družabnega in profesionalnega prestiža.

Človek bi mislil, da je bil France utrujen po tolikem delu in skakanju, pa ni bil — on ne; bil je dan, ko se telo ne sme pritožiti. Ko je potolažil sodruge, da je kandidat v mestu in da stopi ob pravem času na govorniški oder, je bil zopet na delu. Pomagal je sodružici Berti polagati na stole v dvorani letak, ki je vseboval pismo krajevnega kandidata za kongres, nato je pa zdirjal na ulico, da ujame električni voz. Izdal je zadnjih pet centov, da se odpelje domov in dodrži besedo svoji ženi. Na noben način se ne bi bil France spozabil nad njo kakor se je nad sprejemnim odborom.

Liza je medtem tudi držala svoj del obljube. Otroci so bili oblečeni v čisto obleko iz kalika zelo kričeče barve; ona je skoraj ves čas dopoldne prala in likala, da ne pojde družina umazana na shod. Tudi njena obleka je bila v redu, krilo in bluza pol rdeče in pol zelene barve, lepo polikana in našopirjena, da se je bolj podala njeni krepki postavi. Liza je bila precej rejena ženska širokih kolkov in obilnih prsi, velikih, rjavih oči in gostih črnih las. Bila je zelo močna ženska in France je bil ponosen, da si je izbral baš njo. Večkrat si je zatrdil, da ni lahka stvar, najti dobro ženo v bordelu. Bila je pet let starejša od njega in po rodu Čehinja. V Ameriko je prišla še kot otrok in njeno dekliško ime je bilo Elizabeta Husarova. Ker so jo Nečehi klicali Elizabet Usar, je France dolgo časa mislil, da se to ime izgovori Eliza Betusar.

France v naglici vrgel v usta grizljaj kruha in izpil skodelico čaja, ki je imel okus po kovini, in potem je stlačil v voziček vse tri otroke. Do gledišča je bilo poldrugo miljo daleč in to pot sta premerila on in Liza s pehanjem vozička pred sabo.

Ko sta bila na mestu, je vzela Liza največjega malčka, on pa manjša dva v naročje in za seboj je vlekel prazen voziček po stopnicah v dvorano. Bel je vroč večer in Kremen se je

zdelo, kakor da drži dve peči na rokah. Otroci so spali, ali bila je skrb, če se zbude; v tem slučaju morata oče in mati nesti otroke iz dvorane in zamuditi del shoda ali pa prenašati pikre besede sosedov, ki se ne dajo motiti od otroškega joka. V Bruslju imajo belgijski socialisti v svojem »Ljudskem domu« posebno sobo s strežnicami za otroke, toda ameriška stranka še ni odkrila te važne institucije.

Več ko polovica dvorane je bila že polna in ljudje so prihajali trumoma. France je posadil družino na primerno mesto in nato se je oziral kroinkrog z zvedavimi očmi. Vse je bilo v redu. Letaki, ki jih je položil na stole, so že imeli čitatelje; praporji, ki jih je tako skrbno pritrdil na stene, so krasno določili prostor; na govornikovi mizi je stala posoda z vodo, v katero ni pozabil dati kosa ledu, in zraven posode je bil šopek cvetlic in zvonec za predsednika; v ozadju odra so bili pravilno razvrščeni stoli za člane pevskega društva in nekateri stoli so bili že zasedeni s solidnimi nemškimi postavami zalitih, rdečih obrazov. Pomagal je sploh pri vsaki najmanjši stvarci in zdaj je bil vesel, ko je opazoval uspeh svojega dela. Mnogi ljudje, ki je šumela v dvorani, bi se morala njemu zahvaliti! Toda kaj ve množica o Francetovi požrtvovalnosti? Bedaki mislijo, da taki shodi rastejo kar iz tal! Plačali so deset centimov vstopnine in petindvajset centimov za rezervirane sedeže — in menijo, da so s tem pokrili vse stroške in morda še komu napolnili žep! Nekateri celo niso zadovoljni in godrnjajo, češ, zakaj zahtevajo socialisti vstopnino in čemu ne prirejajo brezplačnih shodov, kakor delajo republikanci in demokratje, ki imajo na shodih še celo godbo na pihala in umetni ogenj! Ubogi nezavedni delavci, ki ne vedo, da te shode z godbo in umetnim ognjem — pirotehničnim in govorniškim — prav radi plačajo izkoriščevalci, da love delavce v svoje mreže! Delavci morajo sami skrbeti za svoje shode, če nočejo zaiti v te mreže! Kdaj bodo nezavedneži to spoznali?

Mogoče izvedo nocoj! France je mislil na kandidata in v duhu si je predstavljal, kakšen vtis bodo imele njegove ognjevite besede na to množico, na tega in onega, ki ga vidi sedeti v dvorani. France je vedel, komu je prodal vstopnice in zdaj motril slehernega, kogar so mogle doseči njegove oči. Naenkrat se je stresel. Ko se je ozrl nazaj, je zagledal Antona Chalmersa, predsednika Prve narodne banke v Leesvillu, ki je počasi korakal sredi dvorane proti prvim, rezerviranim sedežem. In z njim, kdo je bil z njim? Ali je mogoče? Stari Granitch, posestnik mogočnih tovarov Empire Machine Shops, v katerih je delal France! Mali strojnik je bil ves razburjen, ko sta prišla na shod ta dva moža. Sunil je ženo s komolcem in ji nekaj pošepetal na uho. In ni bil sam. Naokrog njega so šepetala druga usta, oči so se upirale na ti dve postavi in ljudje so se čudili. Kajti vsi so poznali dva mogotca, glavi »nevidne vlade« v Leesvillu. Po kaj sta prišla na socialistični shod? Ali zato, da izvesta, kaj mislijo njuni »podaniki«? Ako je tako, potem bosta izvedela v polni meri!

Dvorana je bila napolnjena do zadnjega kotička, mnogi niso mogli dobiti sedeža in so stali, kjer je kdo mogel in tedaj je policija zaprla vrata, kar je France takoj obsodil kot del splošne kapitalistične zarote. Občinstvo je postajalo nemirno in končno je predsednik shoda stopil na oder, za njim pa drugi vodilni sodrugi, ki so zasedli sprednje sedeže. Pevci so vstali, pevovodja je zamahnil z roko in z odra je zadonela marseljeza: francoska revolucionarna himna, katero so peli nemški pevci v angleškem jeziku — prava scena internacionalizma! Zbor je pel z veliko resnostjo, kakor da bi hotel, da v tem resnem času sliši pesem vsa Evropa. (Dalje prih.)

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Gosposvetska cesta 2.

Šivalni stroji Izborna konstrukcija in elegantna izvedba iz tovarne v Lincu. — Ustanovljena leta 1867.

Vezenje poučuje brezplačno.

Pisalni stroji „Adler“.

Ceniki zastoj in franko.

Kolesa iz prvih tovarov

in motorete za prvo kolo:

Dürkopp, Styria, Waffennrad.

Začasno znižane cene!

Največja zaloga
klavirjev in pianin v Ljubljani.

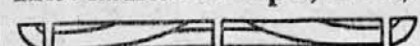
TVRDKA J. DOLENC,
Ljubljana, Hilšerjeva ulica št 5

Srečno novo leto

želi

Gjuro Pichler

Kavarna Evropa, Ptuj.

se priporoča za nakup najboljših instrumentov izvrstnih tovarov po najsolidnejših in nizkih cenah.

! Novosti !

Za damske plašče
v veliki izbiri.

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10.

KOLESA

Vam prenovi in strokovno shrani

preko zime

ob malenkostni pristojbini

tvrdka J. Gorec

Gosposvetska cesta 14.